

กฎหมายว่าด้วยการจำแนกตัวบุคคล

นายวิรุฬห์ แยมละม้าย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-174-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017911

i 10313801

LAW OF PERSON'S IDENTIFICATION

Mr. Wiroon Yamlamai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-174-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กฎหมายว่าด้วยการจำแนกตัวบุคคล

โดย

นายวิรุฬห์ แยมละม้าย

ภาควิชา

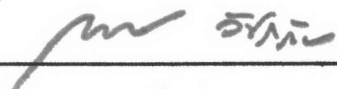
นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช

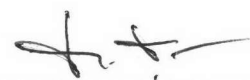
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษกรเกียรติ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช)

กรรมการ
(ร.ต.ภิรมย์ สุขภาคกุล)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชงทอง จันทรางศุ)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิต เกิดสมเกียรติ)

วิรุทธิ์ แฉ้มละมีชัย : กฎหมายว่าด้วยการจำแนกตัวบุคคล (LAW OF PERSON'S IDENTIFICATION) อ.ที่ปรึกษา:รศ.วิมลศิริ ชำนาญเวช , 254 หน้า. ISBN 974-579-174-1

วิธีการจำแนกตัวบุคคล โดยใช้ในการเรียกขานตัวบุคคลด้วยคำนำนาม และชื่อตัวของไทยได้มีใช้มานานแล้ว ส่วนชื่อสกุลได้กำเนิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2456 เป็นต้นมา

ในปัจจุบัน การจำแนกตัวบุคคลเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ บางฉบับล้ำสมัย เพราะได้มีมาเป็นเวลาร่วม 100 ปีแล้ว และบางฉบับก็ได้ก่อให้เกิดความสับสนไม่เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาความหลากหลายของกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการจำแนกตัวบุคคลว่ามีอะไรบ้างที่ไม่เหมาะสมและเป็นปัญหา ผู้เขียนได้เสนอแนะถึงระบบการใช้คำนำนาม ชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุลที่เป็นระบบมีหลักเกณฑ์ โดยเปรียบเทียบกับระบบที่ใช้ในต่างประเทศแล้วเสนอให้ประมวลผลหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับประเทศไทย เข้าไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิมลศิริ ชำนาญเวช
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

WIROON YANLAMAI : LAW OF PERSON'S IDENTIFICATION.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. WIMOLSIRI JAMNARNWEJ,

254 PP. ISBN 974 - 579 - 174 - 1

Person's identification by calling a person with pre-name identifying one's sexual status and first name has been for several years while lastname has been established since the reign of King Rama VI in 1917.

Person's identification involves several laws and regulations. Some of them can be traced back to the last century but they are still applicable today, while some of them are quite confusing and not suitable to the social change.

This thesis is aimed at an analysis of various laws and regulations in identifying a person. It also suggests the appropriate system of person's identification with the comparative study of foreign systems and proposes to put all suitable rules together in order to codify them in the single written form.

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา2533.....

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาระดับปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต ผู้เขียนซาบซึ้งและ
ตระหนักถึงความกรุณาที่คณาจารย์ผู้สอนทุกท่านได้ให้ทั้งความรู้ ความคิด และ
ความเอาใจใส่ด้วยดีตลอดมา โดยเฉพาะรศ. วิมลศิริ ชำนาญเวช ซึ่งกรุณา
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ
แนวความคิด และพลังใจ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ
ลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร. วิษณุ เครืองาม ผู้ซึ่งได้กรุณา
เสนอแนะแนวความคิดเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์อีกทั้ง ร.ต. ภิรมย์ สุขภาคกุล
ผู้อำนวยการกองการทะเบียน กรมการปกครอง รศ. ชงทอง จันทรางศุ และ
ผศ. สุผานิต เกิดสมเกียรติ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และรับเป็นกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์

ตลอดระยะเวลาในการศึกษา รวมทั้งการทำวิทยานิพนธ์นี้ นายวิวัฒน์
วิมลเศรษฐ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทย และนายจเด็จ อินสว่าง ผู้อำนวยการ
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ได้กรุณาให้โอกาสศึกษาและ
สนับสนุนตลอดมา นับว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งของความสำเร็จครั้งนี้ ผู้เขียน
รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ผู้มีส่วนช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จทุกท่าน
ที่สละทั้งเวลาและความคิดให้กับผู้เขียน โดยเฉพาะ ดร. รังสิกร อูปพงศ์ และ
ดร. วิศิษฐพร วัฒนวาทิน อีกทั้ง คุณอนันต์ ไชยศักดิ์ เพื่อนผู้ช่วยเหลือทาง
ด้านภาษาและค้นคว้าเอกสารประกอบการเขียน ตลอดจนคุณวันชัย โอสุคนธ์ทิพย์
คุณวรกิตติ ศรีทิพากร และคุณไพฑูรย์ จิตต์สุทธิผล ผู้เอื้อเฟื้อและให้คำปรึกษา
ด้านการพิมพ์ อีกทั้ง คุณวาสนา อรุโณทัยวิศรุต คุณสมฤทธิ์ แสนทวิสุข และ
คุณวัฒนา แยมละม้าย ผู้เป็นภรรยา ที่ทุ่มเทร่างกาย แรงใจ จัดการด้านการ
พิมพ์โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย

สุดท้ายนี้ ขอรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด และส่ง
เสียเลี้ยงดูให้เรียนหนังสือจบกระทั่งได้มีโอกาสศึกษาและประสบความสำเร็จ

วิรุณีห์ แยมละม้าย

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	4
3. นิยามศัพท์.....	4
4. แนวความคิดเกี่ยวกับการวิจัย.....	5
5. สมมุติฐานของการวิจัย.....	5
6. ขั้นตอนของการวิจัย.....	6
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 หลักกฎหมายว่าด้วยอำนาจรัฐในการจำแนกตัวบุคคลและ เสรีภาพส่วนบุคคล.....	9
1. อำนาจรัฐในทางปกครอง.....	9
2. ความจำเป็นในการจำแนกตัวบุคคล.....	17
3. เสรีภาพส่วนบุคคล.....	25
บทที่ 3 หลักการจำแนกตัวบุคคลตามกฎหมายของบางประเทศ.....	40
1. การจำแนกตัวบุคคลตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส... ..	40
1.1 การใช้คำนำนาม.....	40
1.2 การใช้ชื่อตัว ชื่อเล่น นามแฝงและ ชื่อตำแหน่งขนนาง.....	43
1.2.1 การใช้ชื่อตัว.....	43
1.2.1.1 ประโยชน์ของการใช้ชื่อตัว..	43
1.2.1.2 ลักษณะสำคัญของชื่อตัว ชื่อสกุล	43

สารบัญ (ต่อ)

1.2.1.3	การเลือกใช้ชื่อตัว.....	44
1.2.1.4	การเปลี่ยนแปลงชื่อตัว.....	45
1.2.1.5	ธรรมชาติของชื่อตัว.....	47
1.2.2	การใช้ชื่อเล่นและนามแฝง.....	47
1.2.2.1	ความเป็นอิสระในการตั้งชื่อเล่น และนามแฝง.....	48
1.2.2.2	ผลทางกฎหมาย.....	49
1.2.3	การใช้ชื่อดำแหน่งขุนนาง.....	50
1.2.3.1	ความเป็นขุนนาง.....	50
1.2.3.2	การได้รับตำแหน่งขุนนาง และ การสืบทอดตำแหน่ง.....	51
1.2.3.3	สิทธิที่จะได้รับจากการดำรง ตำแหน่งขุนนาง.....	53
1.3	การใช้ชื่อสกุล.....	53
1.3.1	การใช้ชื่อสกุลโดยการสืบเชื้อสาย.....	55
1.3.1.1	การสืบเชื้อสายกรณีบุตรที่ชอบ ด้วยกฎหมาย.....	55
1.3.1.2	การสืบเชื้อสายกรณีบุตรนอก สมรสและเด็กถูกบิดามารดา ทอดทิ้ง.....	55
1.3.1.3	การสืบเชื้อสายกรณีบุตร บุญธรรม.....	57
1.3.2	การใช้ชื่อสกุลโดยการสมรส.....	58
1.3.2.1	กรณีปกติ.....	58
1.3.2.2	กรณีแยกกันอยู่.....	59
1.3.2.3	กรณีการหย่าและการตาย..	59

สารบัญ (ต่อ)

1.3.3	การใช้ชื่อสกุลโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	60
1.3.3.1	เจ้าหน้าที่ทะเบียนตั้งให้...	60
1.3.3.2	โดยศาล.....	61
1.4	การเปลี่ยนแปลงชื่อสกุล.....	61
1.4.1	การเปลี่ยนแปลงชื่อสกุลโดยผลของการ เปลี่ยนของสถานะของบุคคล.....	61
1.4.1.1	กรณีไม่อาจทราบว่า บุคคลใดมีแหล่งกำเนิดมา จากไหน เป็นใคร.....	62
1.4.1.2	กรณีการเปลี่ยนแปลงของการ สืบเชื้อสายโดยการรับรองบุตร ตามกฎหมาย.....	62
1.4.1.3	กรณีโดยการสมรส.....	62
1.4.1.4	กรณีโดยการได้สัญชาติ ฝรั่งเศส.....	62
1.4.2	การเปลี่ยนแปลงชื่อสกุลโดย รัฐกฤษฎีกา.....	62
1.4.3	การเปลี่ยนแปลงชื่อสกุลโดยการ แปลงสัญชาติ.....	63
2.	การจำแนกตัวบุคคลตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ.....	65
2.1	หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับชื่อบุคคล.....	65
2.1.1	คำนิยามทั่วไป.....	65
2.1.2	การใช้ชื่อสกุล.....	66
2.1.3	ชื่อตัว.....	74
2.1.4	ชื่อรองหรือชื่อย่อ.....	75
2.1.5	ชื่อย่อและอักษรคำเดี่ยว.....	76

สารบัญ (ต่อ)

2.1.6	คำย่อและคำแปลง.....	77
2.1.7	การใช้ชื่อเล่น.....	78
2.1.8	การใช้คำนำนามและคำลงท้าย.....	80
2.1.9	ชื่อของหญิงที่สมรสแล้ว.....	82
2.2	การเปลี่ยนแปลงชื่อบุคคล.....	87
2.2.1	บททั่วไป.....	87
2.2.2	ข้อบังคับที่ได้มีบัญญัติไว้.....	88
2.2.2.1	เรื่องทั่วไป.....	88
2.2.2.2	การใช้ดุลพินิจของศาล : ขอบเขตในการปฏิเสธ....	88
2.2.2.3	การสมัครใจยื่นคำขอหรือการ ยื่นคำร้อง.....	89
2.2.2.4	การเปลี่ยนแปลงชื่อของบุตร ผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ..	90
2.2.2.5	สิทธิแห่งการเป็นพลเมืองของ ผู้ยื่นคำขอ.....	91
2.2.2.6	ผลของการเปลี่ยนแปลงชื่อ..	92
บทที่ 4	หลักการจำแนกตัวบุคคลกับปัญหาในการจำแนกตัวบุคคลตาม กฎหมายไทย.....	95
1.	การใช้คำนำนาม.....	95
1.1	การใช้คำนำนามชาย.....	96
1.1.1	การใช้คำนำนามชายที่มีอายุ ต่ำกว่า 15 ปี.....	99
1.1.2	การใช้คำนำนามชายที่มีอายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป.....	107

สารบัญ (ต่อ)

1.2	การใช้ค่านามหญิง.....	110
1.2.1	การใช้ค่านามหญิงที่มีอายุ ต่ำกว่า 15 ปี.....	115
1.2.2	การใช้ค่านามหญิงที่มีอายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป.....	116
1.2.3	การใช้ค่านามหญิงมีสามี.....	118
	ก. สตรีผู้ได้รับพระราชทานเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์.....	120
	ข. กรณีสามียังไม่มียบรรดาศักดิ์.....	122
	ค. กรณีสามีมียบรรดาศักดิ์ต่ำกว่า ชั้นพระยา.....	124
	ง. กรณีสามีมียบรรดาศักดิ์ชั้น พระยา.....	125
	จ. กรณีสามีมียบรรดาศักดิ์ชั้น เจ้าพระยา.....	127
1.2.4	สตรีผู้ซึ่งเป็นนางกำนัลหรือพนักงาน.....	130
1.3	การใช้ค่านามบุคคลที่เป็นเชื้อราชตระกูล.....	133
1.4	การใช้ค่านามบุคคลที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศ..	144
2.	ชื่อตัว ชื่อรอง.....	150
2.1	ความหมาย.....	151
2.2	การได้มาซึ่งชื่อตัว ชื่อรอง.....	152
2.2.1	กรณีชื่อตัว.....	152
2.2.2	กรณีชื่อรอง.....	153
2.3	ลักษณะการใช้ชื่อตัว.....	155
2.4	หลักเกณฑ์การมีชื่อตัว ชื่อรอง.....	160

สารบัญ (ต่อ)

3.	ชื่อสกุล.....	164
3.1	ความหมาย.....	164
3.2	เหตุที่ต้องมีชื่อสกุล.....	166
3.3	ประวัติความเป็นมา.....	168
3.4	ประโยชน์ของการมีชื่อสกุล.....	172
3.5	หลักเกณฑ์การได้มาและการตั้งชื่อสกุล.....	175
3.6	การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี.....	178
3.7	การใช้ชื่อสกุลของบุตร.....	193
3.7.1	กรณีบุตรที่ขอด้วยกฎหมาย.....	194
3.7.2	กรณีบุตรนอกสมรส.....	198
3.7.3	กรณีบุตรบุญธรรม.....	202
4.	ราชทินนาม.....	205
บทที่ 5	การคุ้มครองบุคคลในการจำแนกตัวบุคคล.....	210
1.	การร้องทุกข์ต่อฝ่ายบริหาร.....	214
2.	การร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	220
3.	โดยทางศาล.....	229
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	234
บรรณานุกรม	246
ประวัติผู้เขียน	254